

Nr 63

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om landstingsval och kommunalval

Föredragen för Republikens President den 2 augusti 1994
Utfärdad i Mariehamn den 23 augusti 1994

I enlighet med lagtingets beslut¹⁾ ändras²⁾ 8 § 1 och 3 mom., 9 § 2 mom. och 79 § 1 mom. landskapslagen den 30 december 1970 om landstingsval och kommunalval (39/70), sådana de lyder i landskapslagen den 7 mars 1991 (13/91), samt

ersätts i 1, 74c och 78 §§ samt i rubriken till 14 kap. ordet "landstinget" med "lagtinget", i 1, 3, 4, 19, 32, 35a, 35b, 36, 37, 38, 48, 49, 49a, 54, 55, 64, 65, 68, 74, 74a, 81 och 83 §§, i rubriken till 10 kap. samt i lagens rubrik ordet "landstingsval" i olika böjningsformer med "lagtingsval" i motsvarande former och i 74c § ordet "landstingsmän" med "lagtingsmän" som följer:

**Landskapslag om lagtingsval
och kommunalval**

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Ordinarie lagtingsval och kommunalval förrättas samtidigt det år, i denna lag benämnt valår, under vilket tiden av fyra år från senaste ordinarie val tilländagår.

Har nyval efter upplösning av lagtinget skett under valår före tiden för det ordinarie lagtingsvalet, förrättas ordinarie lagtingsval därefter under det fjärde året efter nämnda val.

Om nytt kommunalval, kommunalt fyllnads-

val och nyval efter upplösning av lagtinget stadgas i 12, 13 och 14 kapitlen.

2 §.

Val förrättas i varje kommun. Kommunen utgör ett röstningsområde om det inte av särskild orsak är erforderligt att dela in kommunen i flera röstningsområden. Kommunfullmäktige skall vid behov i januari månad fatta beslut om indelning i röstningsområden. Till röstningsområde hänförs de röstberättigade som på årets första dag i folkbokföringen antecknats vid fastighet inom röstningsområdet. Är röstberättigad inte antecknad vid någon fastighet bestämmer fullmäktige till vilket röstningsområde han skall hänföras.

Fattas beslut om ändring i kommunindelningen efter det indelning i röstningsområden skett, skall kommunfullmäktige med anledning härav ofördröjligen justera indelningen i röstningsområden.

Då förordnande om nytt kommunalval och kommunalt fyllnadsval utfärdats, förrättas valet endast i den kommun förordnandet gäller.

I länsrättens utslag i ärende som avses i denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

2a §.

Kommunstyrelse skall underrätta registerbyrån om den plats där röstning skall ske och

¹⁾ Ls framst. nr 27/1993-94

Lu bet. nr 15/1993-94

²⁾ ändringarna är markerade med streck i marginalen

den plats där vallängderna kommer att vara framlagda för granskning.

3 §.

Vid lagtingsval utgör landskapet en valkrets. Vid kommunalval utgör kommun en valkrets.

2 kap. Valmyndigheter.

4 §.

Landskapsstyrelsen skall i god tid före valet tillsätta en **centralnämnd för lagtingsvalet**, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka en förordnas till viceordförande, samt fyra ersättare.

Centralnämnden är beslutför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom centralnämndens kansli fungerar landskapsstyrelsens registratorskontor.

Centralnämnden anställer sekreterare och nödig personal.

5 §.

Kommunfullmäktige skall inom januari månad under valåret tillsätta en centralnämnd för kommunalvalet (**kommunal centralnämnd**) bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till viceordförande. Fullmäktige utser fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Kommunal centralnämnd är beslutför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom kommunal centralnämnds kansli fungerar vederbörande kommunalkansli.

Bestämmelserna i 47 § kommunallagen för landskapet Åland (5/80) om företrädare för kommunstyrelse i nämnd skall inte tillämpas med avseende på kommunal centralnämnd eller valnämnd som avses i 6 § 1 mom.

Kommunal centralnämnd kan antaga sekreterare och annan nödig personal.

6 §.

Kommunfullmäktige skall inom januari månad under valåret för varje röstningsområde tillsätta en **valnämnd** bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till viceordförande. Fullmäktige utser minst fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Är kommun inte indelad i röstningsområden skall bestämmelserna i 1 mom. inte tillämpas.

Kommunal centralnämnd handhar i sådant fall valnämnds uppgifter.

Kommunfullmäktige skall inom januari månad under valåret för inrättningar som avses i 50 § 1 mom. utse en eller flera **valbestyrelser** bestående av tre ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till viceordförande. Fullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Valnämnds och valbestyrelsens sammansättning samt respektive ordförandes postadress skall meddelas landskapsstyrelsen och kommunala centralnämnden.

Valnämnd är beslutför då fem och valbestyrelse då tre ledamöter är närvarande.

7 §.

Mandatperioden för centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse varar till dess ny nämnd eller bestyrelse är vald.

Om medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse avlider, avgår eller utses till kandidat i valet skall annan utses i hans ställe.

Är medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse på grund av jäv förhindrad att delta i visst beslut, får ärendet handläggas även om antalet deltagande på grund av hindret inte uppgår till föreskrivet antal.

Har ersättare i kommunal centralnämnd, valnämnd eller valbestyrelse avlidit, är han jävig eller har han förhinder kan kommunstyrelsen utse tillfällig ersättare.

3 kap. Vallängder.

8 §.

Som underlag för vallängd uppgör landskapsstyrelsen en **basförteckning** för varje röstningsområde enligt den indelning i röstningsområden som gällde vid utgången av juni månad under valåret. I basförteckningen skall upptas varje röstberättigad som

- 1) innehar åländsk hembygdsrätt och på valårets första dag hade hemort i kommunen,
- 2) innehar åländsk hembygdsrätt och inte har hemort i landskapet och
- 3) saknar åländsk hembygdsrätt och på valårets första dag hade hemort i landskapet.

I basförteckning anges fullständigt namn och personbeteckning på i 1 mom. avsedd person. Förteckningen skall uppgöras i alfabetisk ordning.

De i 1 mom. 2 punkten nämnda röstberättigade upptas i en separat del av basförteckningen för det röstningsområde där de senast hade hemort. De i 1 mom. 3 punkten

nämnda röstberättigade upptas i en separat del av basförteckningen för det röstningsområde där de valårets första dag hade hemort.

9 §.

Till basförteckning fogas ett **röstkort** för varje röstberättigad. På röstkortet anges den röstberättigades fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår, hans adress samt uppgift om i vilket röstningsområde han upptagits i vallängden. På röstkortet anges även var och när vallängden är framlagd för granskning samt var och när valförrättning äger rum. Utöver vad här sagts får kortet inte innehålla annat än upplysning om rättelse av fel samt om tillvägagångssättet för röstningen.

Basförteckning och röstkort uppgörs på blanketter som fastställs av landskapsstyrelsen och skall senast **den 10 augusti** under valåret tillställas de kommunala centralnämnderna.

10 §.

Kommunal centralnämnd skall senast **den 19 augusti** under valåret granska basförteckningarna. Nämnden skall i basförteckning införa sådan röstberättigad som inte blivit införd i basförteckning trots att han enligt intyg av registerbyrån borde ha blivit införd i den samt person som enligt basförteckningen antecknats sakna åländsk hembygdsrätt men som enligt intyg av vederbörande myndighet innehar hembygdsrätt. Nämnden skall utesluta person som inte är röstberättigad ur basförteckning genom att stryka över hans namn. Orsaken till uteslutning skall anges i basförteckningen. Om påföljd som innebär förlust av rösträtt enligt officiell utredning upphör att gälla före valdagen, skall personen införas i förteckningen som röstberättigad. Görs rättelse i basförteckning enligt detta moment skall röstkortet rättas på motsvarande sätt.

Kommunal centralnämnd skall skriftligen utan dröjsmål underrätta registerbyrån om ändringar i basförteckning som rör rösträtten.

Sedan basförteckning granskats och rättats skall på den antecknas att den är vallängd för röstningsområde. Vallängden undertecknas därefter på kommunala centralnämndens vägnar.

Myndighet som för befolkningsböcker eller hembygdsrättsregister, chef för polismyndighet, allmän åklagare och häradshövding är skyldig att lämna erforderliga uppgifter till kommunal centralnämnd.

11 §.

Kommunal centralnämnd skall sända röstkort till varje röstberättigad vars adress är

känd. Kortet sänds till röstberättigad efter det basförteckningen har granskats såvitt gäller honom, dock senast **den 20 augusti**.

12 §.

Kommunal centralnämnd skall framlägga vallängd till granskning inom kommunen under tre vardagar, dock inte lördag, från och med **den 26 augusti** på tid som nämnden bestämmer. Vallängderna skall hållas under behörig tillsyn och vid behov framläggas på flera platser inom kommunen.

Meddelande om var och när vallängd är framlagd för granskning skall kungöras i god tid innan vallängd framläggs samt i den ordning som gäller för kommunala kungörelser.

Den som anser att han obehörigen utelämnats ur vallängd eller att anteckning i längden om honom är oriktig får skriftligen yrka på rättelse hos den kommunala centralnämnden senast **den 9 september klockan 16.00**. Sådant yrkande får även make utan fullmakt framställa på andra makens vägnar.

Den som anser att någon obehörigen upptagits i vallängd får framföra motiverat skriftligt yrkande på rättelse hos den kommunala centralnämnden senast **den 3 september klockan 16.00**.

Rättelseyrkande som avses i 3 eller 4 mom. får även framställas av registerbyrån på tjänstens vägnar.

Rättelseyrkande får också grundas på omständigheter som inträffat efter det vallängden undertecknades och som påverkar vederbörandes rösträtt.

Rättelseyrkande kan framställas på blankett för vilken landskapsstyrelsen fastställer formulär och som kommunala centralnämnden tillhandahåller.

13 §.

Avser rättelseyrkande uteslutning av person ur vallängd enligt 12 § 4 mom. eller 16 §, skall kommunala centralnämndens ordförande genast underrätta den som yrkandet gäller och meddela honom att han kan ta del av det på angiven plats och senast **den 11 september före klockan 16.00** inkomma med förklaring till kommunala centralnämnden. Dessutom skall meddelas att ärendet avgörs även om förklaring inte avges.

Meddelande enligt 1 mom. skall senast den 4 september sändas som rekommenderad försändelse men kan även frambefordras på annat bevisligt sätt, om det inte medför dröjsmål. Är mottagarens postadress inte känd skall meddelandet kungöras på det sätt som är bestämt för kommunala kungörelser. Grunden för yrkandet skall i sådant fall inte anges.

14 §.

Yrkande på rättelse i vallängd handläggs och avgörs av den kommunala centralnämnden vid sammanträde **den 14 september**. Nämndens beslut jämte motivering skall antecknas i protokollet.

Kommunal centralnämnds beslut enligt 1 mom. är slutligt. Har rättelseyrkande förkastats eller inte upptagits till prövning eller godkänns rättelseyrkande att någon obehörigen upptagits i vallängd skall beslutet utan dröjsmål underställas länsrättens prövning. Vid underställning av ärende skall kommunala centralnämnden tillstålla länsrätten beslutet jämte de handlingar som ligger till grund för beslutet.

15 §.

Kommunala centralnämnden skall utan dröjsmål underrättas om utslag som länsrätten meddelat i stöd av 14 § 2 mom. Nämnden skall ofördröjligen anslå utslaget på kommunens anslagstavla för en tid av sju dagar. Nämnden skall underrätta den som yrkat på rättelse och den vars rösträtt utslaget gäller. Underrättelse skall ske på i 13 § 2 mom. angivet sätt.

16 §.

I länsrättens utslag i ärende som avses i 15 § får ändring genom besvär sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvärstillstånd kan beviljas endast om det för lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att ärendet prövas av högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstillstånd skall sökas senast den sjunde dagen från den dag då kommunala centralnämnden uppsatt länsrättens utslag på kommunens anslagstavla. Avser ansökan uteslutande kommunalvalet skall besvärstillstånd dock sökas senast den fjortonde dagen. Ansökan får tillställas länsrätten för att på dess försorg sändas till högsta förvaltningsdomstolen. Ansökan om besvärstillstånd skall i övrigt göras och besvär anföras i enlighet med bestämmelserna i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50).

Sedan högsta förvaltningsdomstolen avkunnat utslag skall den ofördröjligen underrätta sökanden, länsrätten, kommunala centralnämnden och den vars rösträtt utslaget gäller.

Ansökan om besvärstillstånd enligt 1 mom. får även framställas av mantalsskrivningsmyndighet.

17 §.

Har yrkande på ändring i vallängden icke

inom föreskriven tid framställts hos den kommunala centralnämnden, skall denna i längden intyga, att densamma äger laga kraft.

Har ändringsyrkande framställts, skall den kommunala centralnämnden, sedan yrkandet avgjorts genom laga kraft vunnit beslut, i vallängden införa därav tilläventyrs påkallade ändringar och tillika vid varje ändring angiva beslutet, på grund varav den vidtagits, varefter längden förses med intyg, att den sålunda ändrad äger laga kraft.

I vallängd som vunnit laga kraft får ändringar inte göras. Vallängd anses ha vunnit laga kraft utan hinder av att slutligt beslut i anledning av yrkande på rättelse av längden inte fattats eller bringats till kommunala centralnämndens kännedom före valdagen. Den som för valnämnd företer underställnings- eller besvärsmyndighets beslut enligt vilket han är röstberättigad skall dock tillåtas rösta.

18 §.

Personbeteckning skall utelämnas från avskrift av eller utdrag ur vallängd eller handling som utgör basen för eller bilaga till vallängd, om avskriften eller utdraget ges till annan än ifrågavarande person eller i denna lag nämnd myndighet.

4 kap.

Valmansföreningar och valförbund.

19 §.

Har röstberättigade genom en av dem under teknad skrift sammanslutit sig för visst val samt i skriften nämnt den eller de personer om vilkas väljande de enats, är sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden för ifrågavarande val anhålla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i sammanställningen av kandidatlistor för valet.

På kandidatlista för lagtingsval må kandidaternas antal icke uppgå till mer än en tiondedel av antalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga tio.

På kandidatlista för kommunalval må kandidaternas antal icke uppgå till mer än en tredjedel av antalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga antalet fullmäktige, som skall väljas, med mer än hälften.

Samma person må icke under teckna flera än en i 1 mom. nämnd skrift för vardera valet. Har samma person anslutit sig till två eller flera valmansföreningar för samma val, skall centralnämnden avlägsna hans underskrift såsom ogiltig från samtliga skrifter i valet.

Kandidat må icke vara medlem av sin valmansförening.

20 §.

Handling varigenom valmansförening bildas skall vara daterad och egenhändigt undertecknad av föreningens medlemmar. Handlingen, liksom den bifogade kandidatlistan, skall tydligt uppta kandidaternas namn, uppgift om kandidats titel, yrke eller syssla, angiven med högst två uttryck, samt uppgift om kandidats hemkommun. Vid behov kan även kandidats postadress anges. Vid sidan av kandidats förnamn får användas allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn. I handlingen skall valmansföreningens medlemmar försäkra att de är röstberättigade. Under deras underskrifter anges tydligt namn, titel, yrke eller syssla samt hemkommun.

I handlingen skall en av föreningens medlemmar befullmäktigas att vara dess ombudsman och en medlem att vara ombudsmannens ersättare. Dessutom skall tydligt anges ombudsmannens och ersättarens postadress och telefonnummer. Ombudsmannen kan i handlingen befullmäktigas att ingå valförbund på föreningens vägnar.

Kandidatlistan får inte uppta andra än i denna paragraf nämnda anteckningar såvida de inte är nödvändiga för att klarlägga kandidats identitet.

21 §.

Anhållan om offentliggörande av valmansföreningens kandidatlista görs på föreningens vägnar skriftligen av ombudsmannen eller av denne befullmäktigad person. Anhållan kan även göras av i 27 § 1 mom. avsedd ombudsman för valförbund för de valmansföreningars del vilka sammanslutit sig till valförbund.

Till anhållan som avses i 1 mom. skall fogas handling varigenom valmansföreningen bildats samt avskrift av i 20 § 1 mom. avsedd kandidatlista vari kandidaterna skall uppställas i den ordning i vilken de skall uppställas i sammanställningen av kandidatlistorna. Anhållan skall innehålla ombudsmannens försäkran att kandidaterna är valbara och att de personer som bildar valmansföreningen egenhändigt undertecknat handlingen. Till anhållan skall dessutom fogas de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivande samt deras försäkran att de inte samtyckt till att bli uppställda som kandidater för annan valmansförening.

22 §.

I 21 § avsedd anhållan skall vara centralnämnden tillhanda senast **den 2 september klockan 16.00.**

23 §.

Avlider person som upptagits på valmansföreningens kandidatlista eller befanns han inte

valbar skall centralnämnden stryka hans namn från listan.

24 §.

Har någon skriftligen samtyckt till att vara kandidat för flera valmansföreningar skall hans namn avlägsnas från samtliga kandidatlistor.

25 §. Upphävd

26 §.

Önskar två eller flera valmansföreningar samverka med varandra för valet, äger de rätt att medelst skriftlig överenskommelse sammansluta sig till ett valförbund.

Anmälan om bildande av valförbund skall inges till centralnämnden samtidigt med anhållan om offentliggörande av valmansföreningens kandidatlista. Till anmälan skall fogas i 1 mom. avsedd överenskommelse.

Ej må sammanlagda antalet av ett valförbunds kandidater uppgå till mer än tre gånger antalet personer, som vid valet skall väljas.

27 §.

Överenskommelse om bildande av valförbund skall undertecknas av ombudsmännen för de valmansföreningar som ingår i förbundet. Överenskommelsen skall innehålla fullmakt för en av undertecknarna att vara valförbundets ombudsman och för en att vara hans ersättare. I överenskommelsen kan föreslås att i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor intas en kortfattad gemensam beteckning för valförbundet. Den föreslagna beteckningen får inte vara alltför allmän, inte heller missvisande eller annars olämplig. I beteckningen kan ingå i föreningsregistret infört namn, för vars användning valmansföreningarna utverkat bevisligt tillstånd av föreningen. Centralnämnden bestämmer slutligt om beteckningen.

Föreslår valmansförening beteckning för kandidatlista som inte ingår i valförbund, gäller vad därom i 1 mom. sägs. Sådant förslag skall vara centralnämnden tillhanda senast **den 2 september klockan 16.00.**

28 §.

Valmansförening får inte ansluta sig till flera än ett valförbund. Inte heller får valförbund ingå förbund sinsemellan.

Anmälan om ändring av valförbund får göras senast **den 11 september klockan 16.00** på sätt som stadgas i 35 § 2 mom.

29 §.

Medlem av eller ersättare i centralnämnden

eller vederbörligen uppställd kandidat får icke vara ombudsman för valmansförening eller valförbund eller deras ersättare.

30 §.

Handlingar rörande bildande av valmansförening och valförbund skall avfattas enligt av landskapsstyrelsen fastställda formulär, vilka skall publiceras i Ålands författningssamling.

5 kap.

Centralnämnds förberedande åtgärder.

31 §.

Centralnämnd sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid före valen, dock senast **den 19 augusti**. Därefter sammanträder centralnämnden den 3, 11 och 14 september, onsdagen före valen, valdagen, dagen efter valen samt senast den fjärde dagen efter valen. Nämnden får sammanträda även under andra dagar.

32 §.

Vid centralnämnds första sammanträde fattas beslut om kungörelse, i vilken skall anges när och var i denna lag avsedda valhandlingar skall inlämnas. Kommunal centralnämnds kungörelse skall även ange antalet fullmäktige som skall väljas, datum och klockslag för valförrättningen samt innehålla uppgift om förutsättningarna för att förtidsrösta, vilka postkontor eller tillfälliga förtidsröstningsställen som är förtidsröstningsställen i kommunen och förtidsröstningstiden. Vid sammanträdet fattas även beslut om beställningar av valsedlar och om övriga erforderliga åtgärder.

Kommunal centralnämnds kungörelse skall anslås på kommunens anslagstavla och centralnämndens för lagtingsvalet kungörelse på landskapsstyrelsens anslagstavla. Kungörelserna skall dessutom publiceras i tidning där kommunens respektive landskapsstyrelsens kungörelser publiceras.

33 §.

Vid sammanträde **den 3 september** behandlas anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista jämte därtill fogade handlingar.

Anhållan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Finner centralnämnd att någon skriftligen samtyckt till att vara kandidat för flera valmansföreningar gäller vad i 24 § är föreskrivet. Kan anhållan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas ombudsmannen.

Inom utsatt tid inlämnad anhållan, mot vil-

ken centralnämnd inte framställt anmärkning, skall godkännas.

34 §.

Vid sammanträde som avses i 33 § behandlas även anmälningar om bildande av valförbund.

Anmälan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Kan anmälan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas ombudsmannen.

Vid sammanträdet bestäms kandidatlistornas och valförbundens inbördes ordning genom lottdragning.

35 §.

Har ombudsman meddelats att i 33 § 1 mom. avsedd anhållan inte kan godkännas har han rätt att senast **den 11 september klockan 16.00** komplettera anhållan till erforderliga delar, att rätta de ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning samt att företa rättelse beträffande kandidats namn, titel, yrke eller syssla eller dennes hemort.

Har erforderligt antal röstberättigade medlemmar inte undertecknat den skrift varigenom valmansförening bildats får rättelse företas endast i det fall antalet nedgått genom i 19 § 4 mom. avsedd åtgärd.

Har ombudsman meddelats att i 34 § 1 mom. avsedd anmälan inte kan godkännas har han rätt att inom den tid som i 1 mom. sägs inge skriftligt förslag till rättelse av anmälan.

35a §.

Vid sammanträde **den 11 september** avgör centralnämnden ärende rörande anmärkning som framställts mot anhållan om offentliggörande av valmansföreningars kandidatlistor eller mot anmälan om bildande av valförbund.

Vid sammanträdet uppgör centralnämnden en preliminär sammanställning av kandidatlistorna, i vilken kandidaterna förses med löpande ordningsnummer i den ordning som anges i kandidatlistan. Sammanställningen för lagtingsvalet börjar med nummer 2 och sammanställningen för kommunalvalet med nummer 502.

Kandidatlistorna, försedda med kandidaternas ordningsnummer, skall tryckas på samma sida av papperet. Listorna ordnas så att de som hör till samma valförbund uppställs under gemensam beteckning uppifrån nedåt. Är antalet kandidatlistor så stort att de måste ordnas i flera spalter skall listorna ordnas bredvid varandra i rader från vänster till höger. Listorna avskiljs från varandra så att det tydligt framgår

vilka kandidatlistor som hör till respektive valförbund.

Ovanför de kandidatlistor som hör till samma valförbund och över kandidatlista utanför valförbund skall anges den beteckning som föreslagits för densamma. Godkänner inte centralnämnden sådan beteckning eller har förslag till beteckning inte framställts skall nämnden bestämma en bokstavs-beteckning. Sådan bokstavs-beteckning skall endast ange valförbundets eller kandidatlistans ordning i sammanställningen.

Preliminär sammanställning skall finnas tillgänglig för valmansföreningarnas och valförbundets ombudsmän. Ombudsman skall underrättas om när och var preliminär sammanställning finns tillgänglig. Ombudsman skall samtidigt underrättas om tid och plats för centralnämndens sammanträde den 14 september.

35b §.

Vid sammanträde **den 14 september** skall den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna vid behov rättas. Härvid skall även bestämmelserna i 23 § iakttas. Härefter fastställs slutlig sammanställning av kandidatlistorna som trycks i erforderligt antal, för lagtingsvalet på vitt papper och för kommunalvalet på grönt papper.

Den slutliga sammanställningen för lagtingsvalet skall före **den 24 september** i tillräckligt antal tillställas de kommunala centralnämnderna för vidarebefordran till valnämnderna. Den skall även tillställas valmansföreningarnas ombudsmän.

Den slutliga sammanställningen för kommunalvalet skall inom i 2 mom. nämnd tid tillställas kommunstyrelsen, valnämnderna inom kommunen samt valmansföreningarnas ombudsmän.

Centralnämnderna skall tillställa landskapsstyrelsen sammanställningen för lagtingsvalet respektive sammanställningarna för kommunalvalen i det antal exemplar landskapsstyrelsen bestämmer. Landskapsstyrelsen skall tillställa de kommunala centralnämnderna tillräckligt antal exemplar av varje sammanställning för vidarebefordran till valbestyrelserna och valförrättarna.

I 2 och 3 mom. avsedda sammanställningar skall anslås på kommunens anslagstavla.

36 §.

Landskapsstyrelsen skall låta trycka valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända behövt antal i slutet omslag försett med anteckning om valsedlarnas antal.

Valsedel skall ha standardformatet 148x210

mm och på inre sidan vara försedd med överskrift vari nämns vid vilket val den skall användas samt dessutom en heldragen cirkel som har en diameter av 90 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovtikt. I cirkelns mitt skall tydligt utsatt finnas beteckningen Nr ... efter vilken numret på kandidat skall antecknas.

Det papper som används för valsedlarna skall för lagtingsvalet vara vitt och för kommunalvalet grönt. Av valsedeln skall tydligt framgå hur den skall vikas ihop. Sedeln skall till sin beskaffenhet vara sådan att bevarandet av valhemligheten tryggas. Valsedel får inte uppta annat än vad i denna paragraf angivits.

37 §.

Minst två veckor före valet skall centralnämnd för kommunalval kungöra om valförrättningen genom anslag på den kommunala anslagstavlan. I kungörelsen skall angivas kommunens röstningsområden och var vallokaler i varje röstningsområde är belägen. En avskrift av denna kungörelse skall samtidigt översändas till centralnämnden för lagtingsvalet.

Centralnämnden för lagtingsval skall senast en vecka före valet kungöra valförrättningen i tidning där landskapsstyrelsens kungörelser publiceras. I kungörelsen skall kommunvis anges samtliga röstningsområden och vallokaler. I anslutning till kungörelsen skall den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna införas.

37a §.

I centralnämnds beslut som avses i detta kapitel får ändring ej sökas särskilt.

6 kap. Valförrättning.

38 §.

Ordinarie lagtingsval och kommunalval för rättas samtidigt inom varje röstningsområde den tredje söndagen i oktober månad valåret.

Valförrättning pågår under valdagen mellan klockan 9.00 och 20.00.

Vallokal stängs klockan 20.00. Röstande som anlänt dessförinnan har dock rätt att avge sin röst.

39 §.

För valförrättningen skall inom varje röstningsområde finnas en vallokal jämte inventarier, som kommunen ställer till förfogande. På särskilda skäl må vallokal förläggas utom röstningsområdet.

Vallokal skall ha tillräckliga utrymmen även

för röstande, som inväntar sin tur att komma in i valrummet för att rösta.

40 §.

Kommunal centralnämnd skall skrida till alla för valens förrättande erforderliga åtgärder och för detta ändamål bland annat i god tid förvissa sig om att valnämnderna till sitt förfo-gande har:

- 1) sådan vallokal varom stadgas i 39 §;
- 2) valskärmar för röstningen;
- 3) vallängd för röstningsområdet;
- 4) av centralnämnden för vardera valet fast-ställda slutliga sammanställningar av kandi-datlistorna, vilka skall anslås i valrummet och väntrummen ävensom innanför varje val-skärm; samt
- 5) valsedlar, valstämpel, förseglingsmateriel, protokollsblanketter och valurna, vilken landskapsstyrelsen tillhandahåller valnämnden i varje röstningsområde.

41 §.

I varje vallokal skall finnas tillstädes ett av valnämnden antaget särskilt **valbiträde** med armbindel, som på begäran av röstande bistår denna att göra anteckningen på valsedeln.

Önskar röstande anlita medlem av valnämnden såsom biträde vid införandet av anteckningen, äger han rätt därtill, om valförrättningen icke därigenom fördröjes.

Röstande vars förmåga att göra anteckning på valsedeln är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får vid införandet av anteckningen såsom biträde anlita den person han själv önskar.

Den som äger rätt att bistå röstande är skyldig att samvetsgrant följa den röstandes anvisningar samt hemlighålla vad han vid valförrättningen erfarit.

42 §.

I vallokal eller i omedelbar närhet därav må icke hållas tal eller anslås eller utdelas tryckta eller skrivna utlägg, ej heller röstande i sin valfrihet på något sätt utsättas för påverkan eller försök därtill.

De tillstädeskomna skall iakttaga de bestämmelser, som valnämnden prövar erforderligt utfärda för upprätthållande av ordning och trygghet av valförrättningens ostörda förlopp.

43 §.

Då valförrättningen börjar, skall valnämndens ordförande eller viceordförande visa de närvarande, att valurnan är tom, samt därefter tillsluta urnan och öppna det omslag, vari de till valnämnden översända valsedlarna är inlagda.

44 §.

Röstberättigad utövar sin rösträtt i det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen. Röstberättigad, som önskar utöva sin rösträtt, skall anmäla sig hos valnämnden för att erhålla valsedel. Valnämnden skall tillse, att röstande icke utfår valsedeln, förrän det fastslagits, att han är antecknad i vallängden såsom röstberättigad.

Röstande är vid behov skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

Röstberättigad kan även utöva sin rösträtt på sätt som i 7 kap. är stadgat.

45 §.

Röstande har rätt att avge sin röst till förmån för kandidat i den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna. Han skall på valsedeln anteckna kandidatens nummer i sammanställningen så tydligt att tvivel inte uppstår om vilken kandidat han avser. För att valhemligheten skall bevaras bör anteckningen på valsedeln göras innanför valskärmen.

46 §.

Röstande, som gjort anteckning på valsedeln, skall avlämna sedeln hopvikt hos valnämnden för avstämpling och därefter inlägga den avstämplade sedeln i valurnan. Då röstande lagt valsedeln i valurnan, skall i vallängden antecknas, att han utövat sin rösträtt.

Vid valen användes av landskapsstyrelsen fastställd stämpel.

Valnämnden skall övervaka, att valförrättningen försiggår på sätt som i denna landskapslag är stadgat.

47 §. Upphävd

48 §.

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarat valförrättningen avslutad, uttages de avgivna valsedlarna omedelbart ur valurnan. Valsedlarna för lagtingsvalet och kommunalvalet särskiljes och räknas, likaså antalet personer, vilka enligt anteckningarna i vallängden och i valprotokollet i vardera valet har utövat sin rösträtt.

Valsedlarna öppnas därefter och granskas. Valsedel som inte kan godkännas läggs åt sidan. De återstående valsedlarna sorteras gruppvis enligt kandidatnummer. Antalet valsedlar i varje grupp räknas.

Valnämnden skall utan avbrott ordna och räkna valsedlarna. Nämnden har rätt att vid behov anlita särskild personal för att biträda vid räkningen. Resultatet av den preliminära rösträkningen skall ofördröjligen meddelas centralnämnden för vardera valet.

Samtliga valsedlar inläggs därefter ordnade i grupper på det sätt i 2 mom. sägs i omslag, ett för vardera valet. Omslaget skall tillslutas omsorgsfullt och förseglas på det sätt landskapsstyrelsen har föreskrivit. På omslaget skrivs centralnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändaren.

Ombudsman för valmansförening eller valförbund eller av valförbunds ombudsman för varje valnämnd särskilt för sig skriftligen befullmäktigat ombud äger rätt att närvara, då röstsedlarna räknas.

49 §.

Vid valförrättning skall föras protokoll, skilt för lagtingsvalet och skilt för kommunalvalet. I protokollet skall antecknas:

1) datum och klockslag då valförrättningen inleddes och avslutades;

2) närvarande medlemmar av valnämnden och personal som nämnden anlitat för röst-räkningen;

3) valbiträdena och i 41 § 3 mom. avsedda biträden;

4) antalet röstande;

5) det totala antalet inlämnade valsedlar och antalet valsedlar gruppvis enligt bestämmelserna i 48 §;

6) datum och klockslag då valsedlarna inlädes i omslag och förseglades; samt

7) de ombudsmän eller av dem befullmäktigade personer som var närvarande då valsedlarna ordnades och räknades.

Till protokollet skall fogas fullmakterna för i 1 mom. 7 punkten avsedda personer.

Till sist skall protokollet uppläsas och justeras samt undertecknas av ordföranden eller viceordföranden och minst en annan medlem av valnämnden, varefter det jämte bilagor inlägges i omslag, som tillslutes och påtecknas vederbörande centralnämnds adress samt uppgift om innehåll och avsändare.

Närmare anvisningar om uppgörandet av valprotokoll meddelas av landskapsstyrelsen, som även tillhandahåller protokollsblanketter.

Ordföranden och viceordföranden, eller någon av dem tillsammans med annan medlem av valnämnden, skall ofördröjligen inlämna i 48 § och i denna paragraf nämnda, till vederbörande centralnämnd adresserade försändelser till centralnämnden. Centralnämnden kan dock föreskriva att försändelserna får frambefordras på annat sätt.

Vallängden jämte register skall tillställas kommunala centralnämnden för förvaring.

49a §.

Är antalet röstberättigade i ett röstningsområde inte flera än 50 skall kommunala central-

nämnden i god tid före valet besluta att valsedlarna från ifrågavarande röstningsområde och från ett annat av kommunens röstningsområden skall granskas och räknas av kommunala centralnämnden och inte i berörda valnämnder. Om sådant beslut fattas, skall valnämnderna med bevarande av valhemligheten ta ut valsedlarna ur valurnan, räkna deras antal, lägga dessa i omslag samt inlämna valsedlarna till kommunala centralnämnden på sätt som anges i 49 § 3 och 5 mom. I valprotokollet skall anteckning om förfarandet göras.

Kommunala centralnämnden skall underätta centralnämnden för lagtingsvalet om beslut som fattats enligt 1 mom.

Kan det antas att högst 25 personer kommer att förtidsrösta i kommunalvalet i en kommun skall kommunala centralnämnden besluta att förtidsrösterna skall granskas och räknas av centralnämnden tillsammans med valsedlarna från ett av kommunens röstningsområden. Härvid skall bestämmelserna i 1 mom. iakttagas.

7 kap.

Förtidsröstning.

50 §.

Röstberättigad som vårdas i eller intagits i inrättning eller som av annan orsak finner sig förhindrad att rösta i vallokal på valdagen får förtidsrösta i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel. Med inrättning avses sjukhus, ålderdomshem, sjukhem samt straffanstalt.

Röstberättigad, som på grund av vistelse utanför landskapet eller som till följd av sjukdom eller handikapp inte kan rösta i vallokal under valförrättningen eller vid den förtidsröstning som avses i 51 §, får förtidsrösta på sätt som stadgas i 54e §.

51 §.

Förtidsröstning kan anordnas i inrättning samt i kontor och tillfälliga förtidsröstningsställen som Posten på Åland (Posten) upprätthåller. Ställe där förtidsröstning anordnas benämns **förtidsröstningsställe**. Landskapsstyrelsen beslutar efter att ha hört Posten vid vilka kontor förtidsröstning anordnas och var tillfälliga förtidsröstningsställen inrättas.

Förtidsröstning i inrättning ombesörjs av valbestyrelse och ordnas endast för dem som vårdas eller intagits där.

Förtidsröstning i Postens kontor och tillfälliga förtidsröstningsställen ombesörjs av valförrättare. Posten skall senast den 3 september till den kommunala centralnämnden anmäla namnen på dem som förordnats att verka som

valförrättare vid postkontoren och de tillfälliga förtidsröstningsställena och deras tjänsteställning eller uppdrag samt, med beaktande av bestämmelserna i 51a § 3 mom., de tider då förtidsröstning äger rum.

51a §.

Förtidsröstning sker under förtidsröstningstiden, vilken börjar den nittonde dagen före valen och avslutas den sjätte dagen före valen.

Under förtidsröstningstiden sker förtidsröstning i inrättning under minst två dagar. Valbestyrelsen bestämmer dessa dagar och röstningstiderna. En av röstningsdagarna bör dock infalla den sista eller näst sista dagen under förtidsröstningstiden.

Förtidsröstning i Postens kontor anordnas under den i 1 mom. nämnda perioden under kontorens öppethållningstider och i Postens tillfälliga förtidsröstningsställena under de tider Posten bestämmer. Förtidsröstning anordnas dessutom mellan klockan 12.00 och 14.00 i kontoren och de tillfälliga förtidsröstningsställena de två lördagar som infaller under förtidsröstningstiden.

Valförrättare och valbestyrelse skall tillse att meddelande om röstningstiderna och om förfarandet vid förtidsröstning kungörs. Sådan kungörelse anslås på förtidsröstningsstället och vid behov även på annat sätt.

52 §.

Vid förtidsröstning skall användas i 36 § avsedd valsedel samt valkuvert, följbrev och ytterkuvert.

Landskapsstyrelsen fastställer och tillhandahåller de handlingar och anvisningar som behövs vid förtidsröstningen.

53 §.

Landskapsstyrelsen skall senast den 20 september till de kommunala centralnämnderna översända i 52 § avsett förtidsröstningsmateriel jämte nödiga anvisningar. Centralnämnderna skall vidarebefordra förtidsröstningsmateriel till valförrättarna och valbestyrelse i kommunen samt till dem som avser att förtidsrösta i stöd av 54e §. Centralnämnderna skall dessutom översända valstämpel till valförrättare och valbestyrelse i kommunen.

Efter avslutad förtidsröstning skall valstämplarna jämte överblivet förtidsröstningsmateriel ofördröjligen återställas till kommunala centralnämnden.

54 §.

Den som önskar förtidsrösta på förtidsröstningsställe skall personligen anmäla sig till valförrättaren eller valbestyrelsen.

Sedan den röstande företett identitetsbevis eller annan godtagbar utredning om sin identitet skall till honom lämnas valsedel, valkuvert, följbrevsblankett och ytterkuvert. Den röstande skall även beredas tillfälle att bekanta sig med den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna för såväl lagtings- som kommunvalet.

På den röstandes begäran skall valförrättaren eller medlem av valbestyrelsen bistå honom vid röstningen, varvid om dessa valfunktionärer gäller vad i 41 § 4 mom. är stadgat om valbiträdes skyldigheter.

Röstande vars förmåga att göra skriftliga anteckningar är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får, vid införandet av anteckning på valsedeln och i följbrevet, såsom biträde anlita den person han själv önskar.

54a §.

Den röstande skall ifylla valsedeln med iakttagande av bestämmelserna i 45 §.

Röstningsförfarandet skall på förtidsröstningsstället vara organiserat så att valhemligheten bevaras. Dessutom skall i tillämpliga delar iaktas vad i 42 § sägs.

54b §.

Följbrev skall riktas till den kommunala centralnämnden i den kommun där den röstande, enligt egen uppgift, upptagits i vallängden.

Följbrev skall innehålla:

1) den röstandes försäkran om att han personligen, med bevarande av valhemligheten, ifyllt valsedeln och inlagt den i valkuvertet vilket han därefter tillslutit;

2) uppgift om den röstandes fullständiga nuvarande och tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid, födelseort och nuvarande adress; och

3) namnet på den kommun i vars vallängd den röstande upptagits och hans nuvarande eller senaste adress i kommunen.

Röstande som med följbrevet bifogar i 9 § 1 mom. avsett röstkort skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd försäkran.

På ytterkuvertet antecknas namnet på den kommunala centralnämnd som angivits i följbrevet.

54c §.

Röstande som gjort anteckning på valsedeln skall förete sedeln hopvikt för valförrättaren eller valbestyrelsen för avstämpling och omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet.

På valkuvert får inte några anteckningar göras. Den röstande skall i valförrättarens eller valbestyrelsens närvaro egenhändigt under-teckna det ifyllda följbrevet och lämna brevet till valförrättaren eller valbestyrelsen, tillsammans med i 9 § 1 mom. avsett kort eller annan handling som utgör grund för rätten att rösta.

Vid förtidsröstning används i 46 § 2 mom. avsedd stämpel.

54d §.

Valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen skall i följbrevet intyga att röstningen skett på det sätt som angives i 54-54c §§. Intyget skall dateras och undertecknas av valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen. Av intyget skall framgå var röstningen ägt rum. Valkuvert och följbrev skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. Har den röstande i 54c § avsett röstkort eller annan handling skall även dessa inneslutas i ytterkuvertet.

På förtidsröstningsstället skall föras förteckning över de röstande. Landskapsstyrelsen skall trycka erforderliga förteckningar och utfärda anvisningar om ifyllandet av dessa.

Valförrättaren eller valbestyrelsen skall tillse att ytterkuverten som tjänsteförsändelse omedelbart vidarebefordras till den kommunala centralnämnd som den röstande uppgivit i följbrevet.

54e §.

Den som har för avsikt att förtidsrösta i stöd av 50 § 2 mom. skall hos den kommunala centralnämnden i den kommun där han upptagits i vallängd såsom röstberättigad skriftligen anhålla om att erhålla förtidsröstningsmateriel. Anhållan, vilken kan göras på för ändamålet uppgjord blankett som erhålles av centralnämnden, skall tillställas centralnämnden före utgången av förtidsröstningstiden.

Finns inte särskilda skäl för att avslå anhållan skall centralnämnden till uppgiven adress sända i 52 § nämnt förtidsröstningsmateriel jämte anvisningar samt om möjligt kandidat-sammanställning för ifrågavarande val. Centralnämnden uppgör förteckning över de personer till vilka förtidsröstningsmateriel sänds.

Centralnämnden kan delegera de uppgifter som nämnts i 2 mom. till av nämnden utsedd person. Beslut om att inte sända förtidsröstningsmateriel skall dock fattas av centralnämnden.

Sedan den röstande erhållit i 2 mom. nämnda handlingar skall han, med bevarande av valhemligheten, göra anteckning på valsekeln och

därefter innesluta den hopvikt i valkuvert. Han skall fylla i följbrevet på sätt som anges i 54b § och därefter i ytterkuvertet innesluta valkuvert och följbrev. Har den röstande i 9 § 1 mom. avsett röstkort skall även detta inneslutas i ytterkuvertet. Ytterkuvertet skall genom postens förmedling eller på annat sätt tillställas den kommunala centralnämnden så att det är nämnden tillhanda senast klockan 19.00 onsdagen före valen.

55 §.

Kommunal centralnämnd skall senast klockan 19.00 onsdagen före valen hålla sammanträde och då, utan att öppna valkuverten, granska de förtidsröstningshandlingar som inkommit till nämnden. Nämnden skall skilt behandla de förtidsröstningsförsändelser som inkommit genom utnyttjande av i 50 § 2 mom. avsett förfarande. Förtidsröstningsförsändelser som inkommer för sent skall lämnas obeaktade och de får inte öppnas.

Har den som deltagit i förtidsröstning avlidit eller är han inte upptagen i vallängd såsom röstberättigad eller kan, på grund av bristfälligt eller otydligt följbrev, det inte utredas vem den förtidsröstande är, skall röstningen lämnas obeaktad. Vad här sägs gäller även då valkuvert är öppet eller försett med obehörig anteckning om den röstande, om kandidat eller om annat obehörigt.

Kan följbrev och valkuvert godkännas antecknas i vallängden att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Samtidigt antecknas på valkuvert gällande lagtingsvalet att den röstande befunnits röstberättigad. Valkuvert gällande kommunalval och lagtingsval skall sorteras separat för sig.

Med bevarande av valhemligheten skall den kommunala centralnämnden bryta godkända valkuvert från personer som förtidsröstat i stöd av 50 § 2 mom. Centralnämnden skall, utan att öppna den hopvikta valsekeln, stämpla densamma och innesluta den i nytt kuvert. Beträffande valkuvert för lagtingsvalet skall på det nya kuvertet antecknas att den röstande befunnits vara röstberättigad.

Samtliga valkuvert gällande lagtingsvalet skall därefter förenas, vilket förfarande även gäller valkuvert för kommunalvalet. Därefter räknas de godkända valkuverten och kontrolleras att valkuvertens antal är lika stort som antalet av dem som i vallängden antecknats ha utövat sin rösträtt i respektive val.

Kommunal centralnämnd skall till centralnämnden för lagtingsvalet öppnade vidarebefordra de valkuvert som gäller lagtingsvalet och även ange antalet kuvert. Valkuverten skall tillställas centralnämnden för

lagtingsvalet på sätt och inom tid som nämnden har föreskrivit.

55a §.

De godkända valkuverten öppnas vid centralnämnds sammanträde valdagen klockan 20.00. Är antalet valkuvert stort kan centralnämnd påbörja öppnandet redan klockan 18.00. Innan valkuverten öppnas skall de blandas. I nämndens protokoll antecknas antalet valkuvert. Därefter öppnas valkuverten och rösterna räknas med tillämpning av bestämmelserna om rösträkning i valnämnd.

8 kap. Rösträkning.

56 §.

Centralnämnden skall senast klockan 9.00 dagen efter valet inleda granskningen av de valsedlar som avgivits vid valförrättningen och av valnämndernas uträkningar samt härvid avgöra vilka valsedlar som är ogiltiga.

Har valsedlar i två eller flera röstningsområden enligt 49a § 1 mom. inte granskats i valnämnd skall kommunala centralnämnden, utan att valhemligheten äventyras, förena dem samt därefter räkna och granska dem. Över dessa åtgärder uppgörs protokoll som skall fogas till valprotokollen för nämnda röstningsområden. Har de vid förtidsröstningen i kommunalvalet avgivna valsedlarna förenats med valsedlarna från ett av kommunens röstningsområden enligt bestämmelserna i 49a § 3 mom. skall samma förfarande tillämpas och protokollet fogas till centralnämndens protokoll.

Centralnämnden skall särskilt för varje kandidat räkna det sammanlagda antalet godkända röster som avgivits till förmån för honom vid förtidsröstningen och valförrättningen.

57 §.

Då valsedlarna ordnas och räknas och valresultatet tillkännagives skall av landskapsstyrelsen meddelade anvisningar iakttagas.

58 §.

Valsedel är ogiltig:

- 1) om valkuvert innehåller flera än en valsedel;
- 2) om valkuvert är öppet eller upptager obehörig anteckning om den röstande eller om kandidat eller annat obehörigt;
- 3) om i valsedeln antecknats flera än en kandidat eller kandidats nummer antecknats så att det ej fullt tydligt framgår vilken kandidat som avses;

4) om på valsedeln gjord anteckning ändrats eller om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om däri gjorts annan obehörig anteckning;

5) om såsom valsedel använts annan än av valmyndighet erhållen valsedel; samt

6) om den inte är stämplad.

Såsom obehörig anses icke sådan anteckning på valsedel, som endast förtydligar, på vilken kandidat den röstande avsett att rösta.

Av centralnämnden kasserade valsedlar avskiljes och inlägges grupperade enligt röstningsområden i ett särskilt omslag, vilket förseglas och förvaras såsom de övriga valhandlingarna.

59 §.

Vid sammanträde, som hålles senast den fjärde dagen efter valet, verkställs slutlig rösträkning och fastställs valets utgång.

60 §.

Vid rösträkningen förfares på följande sätt:

- 1) envar kandidats röstetal bestäms genom sammanräkning av de godkända valsedlar, som utmärkts med kandidatens nummer;
- 2) varje kandidatlistas röstetal bestäms genom sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater; samt
- 3) varje valförbunds röstetal bestäms genom sammanräkning av röstetalen för valförbundets alla kandidatlistor.

61 §.

Är kandidat som erhållit röster vid valet inte valbar eller har han avlidit tillgodoräknas ändå de röster som avgivits för honom den kandidatlista där han är uppställd och det valförbund som han tillhör.

9 kap.

Fastställande av valets utgång och utfärdande av fullmakt.

62 §.

Vid fastställandet av valresultatet förfares på följande sätt:

1) Kandidaterna på samma kandidatslista upptecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal, varpå dem tilldelas jämförelsetal sålunda, att den första kandidaten som jämförelsetal erhåller listans hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare. De kandidater, som icke tillhör valförbund, har så erhållit sina slutliga jämförelsetal.

2) De kandidater, vilka tillhör samma valförbund, upptecknas härefter ordnade efter storleken av deras jämförelsetal sålunda, att den med

högsta jämförelsetalet ställes främst. Därpå tilldelas dem slutliga jämförelsetal så, att den första av kandidaterna till jämförelsetal erhåller valförbundets hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare.

3) Alla kandidaters namn upptecknas ånyo i ordningsföljd enligt storleken av deras slutliga jämförelsetal och vid varje kandidats namn antecknas hans slutliga jämförelsetal.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter avtagande jämförelsetal, förklarar centralnämnden de främsta valda till det antal, som vid valet skall utses.

63 §.

Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

64 §.

Till ersättare utses den kandidat som följer närmast efter de valda på kandidatlistan. Har samtliga kandidater på listan blivit valda utses den kandidat i valförbundet som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Kan ersättare inte utses enligt 1 mom. utses den kandidat som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Utses första ersättaren gemensamt för tre eller flera valda skall i lagtingsvalet en andra ersättare utses för envar av dem.

I fråga om ersättare för ledamot i fullmäktige gäller bestämmelserna i 13 § kommunallagen för landskapet Åland.

Har någon av de valda avgått och saknas utsedd ersättare för honom skall centralnämnd sammanträda för att utse ersättare enligt i 1 och 2 mom. stadgade grunder.

65 §.

Centralnämnden för lagtingsvalet skall ofördröjligen tillkännage valets utgång genom kungörelse på landskapsstyrelsens anslagstavla. Av kungörelsen skall även framgå vem som valts till ersättare för envar av de valda. Centralnämnden skall utfärda av landskapsstyrelsen fastställd fullmakt åt de valda samt underrätta landskapsstyrelsen, landshövdingen och de kommunala centralnämnderna om valets utgång. Kungörelse om valets utgång med uppgift om jämförelsetal och personliga röstetal för de valda skall införas i tidning där landskapsstyrelsens kungörelser publiceras.

Kommunala centralnämnden skall underrätta de valda och kommunens styrelse om valresultatet samt kungöra detsamma på kommunens anslagstavla. I kungörelsen skall ingå

uppgift om de valdas namn, titel, yrke eller syssla samt hemort ävensom röstetal och slutligt jämförelsetal.

66 §. Upphävd

67 §. Upphävd

68 §.

Centralnämnden skall insätta alla valsedlar i omslag som förseglas i enlighet med landskapsstyrelsens anvisningar. Valsedlarna skall förvaras till dess följande val förrättats.

Ett exemplar av sammanställningen av kandidatlistorna och samtliga uträkningar skall genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet.

Handlingarna från lagtingsvalet förvaras i landskapsarkivet och handlingarna från det kommunala valet i vederbörande kommuns arkiv.

Närmare anvisningar om förvaringen av handlingar och rekvisita meddelas av landskapsstyrelsen.

69 §.

Då uppehåll i centralnämnds förrättning sker, skall samtliga valsedlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång till desamma.

70 §.

Vid centralnämnds sammanträde förs protokoll. I protokollet antecknas sammanträdes-tiden, närvarande medlemmar och i 72 § avsedda personer samt de beslut nämnden fattat. Innehållet i beslut kan anges genom hänvisning till brev eller annan expedition.

I protokoll skall anges antalet avgivna förtidsröster. Antalet ogiltiga valsedlar skall anges skilt beträffande valsedlar avgivna vid förtidsröstning och skilt för varje röstningsområde. Kommunal centralnämnd skall skilt ange antalet förtidsröster inlämnade i stöd av 50 § 2 mom. Har kommunal centralnämnd beslutat om i 49a § 3 mom. avsett förfarande skall anteckning härom göras i protokollet enligt bestämmelserna i 56 § 2 mom.

Protokollet undertecknas av sekreteraren samt bestyrks av ordföranden.

71 §.

Då valets utgång fastställs, skall i protokollet nämnas såväl de valda, som de, vilka ifall mandat blir ledigt, skall såsom ersättare inträda i de valdas ställe.

För såväl de valda som för ersättarna skall anges deras namn, titel, yrke eller syssla och hemort samt röstetal och slutligt jämförelsetal.

72 §.

Vid centralnämnds sammanträden för räkande av valsedlar och fastställande av valets utgång är ombudsman för valmansförening och valförbund berättigad att närvara.

73 §.

Från centralnämnd utgående expeditioner underskrives på nämndens vägnar av ordföranden och sekreteraren.

10 kap. Besvär över lagtingsval.

74 §.

Beslut varigenom centralnämnden för lagtingsvalet fastställt valresultatet får överklagas hos landskapsstyrelsen inom 14 dagar från dagen då valresultatet offentliggjordes enligt bestämmelserna i 65 § 1 mom. (valbesvär). Besvärsrätt tillkommer envar i lagtingsvalet röstberättigad.

Valbesvär får anföras om valmyndighets beslut eller åtgärd är stridande mot lag och kunnat inverka på valresultatet.

Valbesvär skall handläggas i brådslande ordning.

74a §.

Är valmyndighets beslut eller åtgärd stridande mot lag och uppenbart inverkar på valresultatet, skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt lagtingsval, om inte valresultatet kan rättas.

Har centralnämnden för lagtingsvalet vid fastställandet av valresultatet förfarit lagstridigt och har detta inverkat på valresultatet, skall valresultatet rättas.

74b §.

Landskapsstyrelsens utslag skall delgivas ändringssökanden samt centralnämnden.

Över landskapsstyrelsens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet.

Har i utslaget bestämts, att valresultatet skall rättas eller att nytt val skall förrättas, tillkommer besvärsrätt i 74 § 1 mom. nämnda personer.

Angående delgivning och kungörelse av högsta förvaltningsdomstolens utslag äger 1 mom. motsvarande tillämpning.

74c §.

Om val förklaras ogiltigt efter besvär skall nytt val förrättas. I sådant fall äger valförrättning rum den första söndagen efter det 75 dagar förflutit sedan utslaget vunnit laga kraft.

Valförrättning omhänderhas av valmyndigheterna vid de upphävda valen. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall samma vallängder som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. Till de röstberättigade sänds inte röstkort.

Genom det upphävda valet utsedda lagtingsmän kvarstår i sina uppdrag till dess resultatet av det nya valet offentliggjorts. Resultatet skall ofördröjligen meddelas lagtinget.

11 kap. Besvär över kommunalval.

75 §.

Beslut varigenom kommunal centralnämnd fastställt valresultatet, får överklagas hos länsrätten inom 14 dagar från det att valresultatet offentliggjordes på sätt i 65 § stadgas. Besvärsrätt tillkommer envar på den grund, att hans enskilda rätt blivit kränkt, och medlem av kommun jämväl på den grund, att valet icke skett i laga ordning.

Med anledning av besvär skall länsrätten av kommunal centralnämnd inhämta utlåtande samt de uppgifter och utredningar som befinns erforderliga. Om det överklagade beslutet inte fogats till besvären införskaffar länsrätten beslutet av centralnämnd som en på tjänstens vägnar till riktigheten bestyrkt avskrift i vilken skall antecknas dagen för kungörandet av valresultatet. Grundar sig besvären på beslut av centralnämnd angående åtgärd för förberedelse av valen skall länsstyrelsen på motsvarande sätt införskaffa även detta beslut.

Besvären skall handläggas i brådslande ordning.

75a §.

Har kommunal centralnämnd förfarit lagstridigt vid fastställande av valresultatet och har detta påverkat valresultatet, skall valresultatet rättas.

Har valmyndighets beslut eller åtgärd varit lagstridigt och har detta uppenbart kunnat påverka valresultatet skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt val i kommunen, om inte valresultatet kan rättas.

75b §.

Länsrättens utslag skall särskilt delges ändringssökanden, annan vars rätt utslaget

kränker samt kommunstyrelsen och kommunala centralnämnden.

Kommunala centralnämnden skall ofördröjligen anslå länsrättens utslag på kommunens anslagstavla under sju dagar.

75c §.

I länsrätts utslag får ändring sökas av i 75 § 1 mom. nämnd person samt av kommunstyrelsen. Ändring söks hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från dagen för delgivningen. Anförs besvär på den grund att valet inte skett i laga ordning räknas dock besvärstiden från dagen då utslaget anslogs.

12 kap. Nytt kommunalval.

76 §.

Förordnas med anledning av besvär att nytt val skall förrättas skall kommunal centralnämnd ofördröjligen förbereda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall samma vallängder som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. De röstberättigade tillställs inte röstkort. Fullmäktige, som utsetts genom det upphävda valet, kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av det nya valet kungjorts.

13 kap. Kommunalt fyllnadsval.

77 §.

Om i en kommun vid kommunalvalet icke väljes tillräckligt antal fullmäktige eller om antalet fullmäktige nedgår så, att det understiger tre fjärdedelar av deras stadgade antal, skall i det första fallet den kommunala centralnämnden och i det andra fallet fullmäktiges ordförande anmäla om förhållandet till landskapsstyrelsen, som, såframt den anser skäl därtill föreligga, förordnar om verkställande av fyllnadsval.

Vid fyllnadsval användes senast laga kraft vunna vallängd. För de vid valet utsedda fullmäktige väljes jämväl ersättare. Vid valet iakttages i övrigt i tillämpliga delar stadgandena i denna lag enligt av landskapsstyrelsen meddelade anvisningar.

14 kap. Nyval efter upplösning av lagtinget.

78 §.

Har republikens president förordnat om nyval av lagtinget äger valförrättning rum den

första söndagen efter det 75 dagar förflutit sedan förordnandet utfärdades.

79 §.

Har nyval förordnats skall landskapsstyrelsen med tillämpning av senast tillgängliga uppgifter uppgöra och tillställa de kommunala centralnämnderna i 8 § avsedda basförteckningar.

Vallängd skall undergå i 10 § avsedd granskning samt omedelbart därefter vara framlagd till granskning på sätt i 12 § stadgas. Vid nyval utsänds inte röstkort.

Yrkande på rättelse enligt 12 § 3 mom. får framställas hos kommunala centralnämnden senast vid sammanträde som hålls den tionde dagen efter utgången av i 2 mom. avsedd tid.

Yrkande på uteslutning av person ur vallängd enligt 12 § 4 mom. får skriftligen framställas hos kommunala centralnämnden senast tre dagar efter utgången av i 2 mom. avsedd tid. Framställs yrkande skall kommunal centralnämnds ordförande underrätta den vars uteslutning påyrkats medelst tillkännagivande som följande dag skall inlämnas till posten för befordran eller eljest på i 13 § föreskrivet sätt. I tillkännagivandet skall ordföranden även anmoda vederbörande att inom fyra dagar inkomma med skriftlig förklaring med anledning av yrkandet, vid äventyr att ärendet avgörs oaktat förklaring inte avges.

Yrkande på rättelse i vallängd handläggs och avgörs vid kommunala centralnämndens sammanträde som hålls den tionde dagen efter utgången av den i 2 mom. nämnda tiden med början klockan 19.00. Därefter förfars i ärendet såsom i 14 § är stadgat. Den kommunala centralnämndens beslut i ärendet är slutligt, dock så att om yrkande på rättelse förkastats eller inte upptas till prövning eller avser persons uteslutning ur vallängden, beslutet utan dröjsmål skall underställas landskapsstyrelsens prövning. I fråga om landskapsstyrelsens beslut gäller vad i 15 och 16 §§ är bestämt.

80 §.

Anhållan om offentliggörande av kandidatlista för valmansförening och anmälan om bildande av valförbund skall inlämnas senast den 51 dagen före valförrättningen. Anmälan om ändring av valmansförenings kandidatlista eller av anmälan om bildande av valförbund skall göras senast den 40 dagen klockan 16.00 före valförrättningen.

81 §.

Centralnämnden för lagtingsval skall vid nyval sammanträda senast den 60 dagen före

valförrättningen för behandling av i 32 § nämnda ärenden. Därefter sammanträder nämnden den 47 dagen före valförrättningen för behandling av i 33 och 35 §§ nämnda ärenden, den 39 dagen före valförrättningen för behandling av i 34 och 35a §§ nämnda ärenden, den 37 dagen före valförrättningen för behandling av i 35b § nämnda ärenden och dessutom vid behov även andra dagar.

82 §.

Förtidsröstning vid nyval sker med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 7 kap.

15 kap. Särskilda stadganden.

83 §.

Kostnaderna för valförrättarna och centralnämnden för lagtingsvalet erläggs ur landskaps medel.

De kommunala centralnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas arvoden och kostnader betalas av kommunen. Kommunen är dock berättigad att erhålla ersättning för hälften av kostnaderna för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som erlagts till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnd och valbestyrelse. Likaså ersätts hälften av kostnaderna för uppgörande av vallängd. Kostnaderna vid kommunalvalet för tryckning av valsedlar, tryckning av i 9 § avsedda röstkort samt valhandlingar för

förtidsröstningen betalas dock i sin helhet av landskapet.

Landskapsstyrelsen anskaffar och bekostar de tillbehör för försegling som centralnämnd och valnämnd behöver.

84 §.

Förordnas om nytt val eller om fyllnadsval av kommunens fullmäktige, skall stadgandena om förtidsröstning icke äga tillämpning.

85 §.

Vad i denna lag är stadgat om valmansförenings eller valförbunds ombudsman gäller även dennes ersättare.

86 §.

Medlem av centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse samt annan person som enligt denna lag utövar myndighetsverksamhet handhar sina uppgifter enligt denna lag under tjänstemannaansvar.

87 §.

Infaller valdag enligt 74c § eller 78 § på jul-, nyårs-, påsk- eller pingstdagen, självstyrelsedagen, självständighetsdagen eller första maj, skall första helgfria dag därefter vara valdag.

Infaller bestämd dag enligt denna lag på helgdag eller helgfri lördag gäller följande vardag som utsatt dag. Vad här sägs gäller inte utsatt dag för valförrättning samt dag för inledande och avslutande av förtidsröstning.

Denna lag³⁾ träder i kraft den 1 september 1994.

Mariehamn den 23 augusti 1994

RAGNAR ERLANDSSON
lantråd

Lotta Wickström-Johansson
föredragande

³⁾se anmärkningen under²⁾